

การนำเสนอผลงาน Best Practice Service Plan
การประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้การพัฒนาระบบบริการ (Service Plan Sharing)
ครั้งที่ ๕ ปี ๒๕๖๑

ส่วนที่ ๑

ชื่อผลงาน Best practice service plan (สาขาโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง : COPD & Asthma)

การให้ข้อมูลการเตรียมความพร้อมและการประเมินก่อนตรวจสมรรถภาพปอด Spirometry ในผู้ป่วย COPD Asthma และโรคระบบทางเดินหายใจอื่นๆ

กำหนดรูปแบบการนำเสนอ

- ☒ ผลงานวิชาการ
☐ ผลงานนวัตกรรมและสิ่งประดิษฐ์

ชื่อผู้ส่งผลงาน

นางสาวนิภาพร หอมหวล

ตำแหน่ง พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ (APN อายุรศาสตร์-ศัลยศาสตร์)

สถานที่ปฏิบัติงาน คลินิกโรคระบบทางเดินหายใจ โรงพยาบาลนครพนม

จังหวัดนครพนม เขตสุขภาพที่ ๘

โทรศัพท์มือถือ ๐๘๙-๖๑๘-๒๐๒๖

Email auiy.๒๘@hotmail.com

ปีที่ดำเนินการ ๒๕๖๑

ส่วนที่ ๒

๑.ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สไปโรเมทรี (Spirometry) เป็นวิธีการตรวจสมรรถภาพปอด โดยใช้หลักการวัดปริมาตรของอากาศที่หายใจเข้า และอัตราการไหลของอากาศที่หายใจออกจากปอดด้วยความเร็วและแรง เครื่องมือที่ใช้เรียกว่า spirometer วิธีการทดสอบนี้มีความสำคัญและจำเป็น สามารถช่วยวินิจฉัยโรคได้ตั้งแต่ระยะที่ผู้ป่วยไม่มีอาการ นับว่าเป็นวิธีการที่ได้มาตรฐาน (gold standard) ในการวินิจฉัยแยกโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง (Chronic obstructive pulmonary disease : COPD) และโรคหืด (Asthma) นอกจากนี้ยังใช้ในการประเมินความรุนแรงและติดตามการรักษาหรือการดำเนินของโรคได้ เริ่มตั้งแต่ปีงบประมาณ ๒๕๖๐ ถึงปัจจุบัน กรมการแพทย์ได้กำหนดตัวชี้วัด อัตราการมีคลินิกโรคปอดอุดกั้นเรื้อรังครบวงจรและได้มาตรฐาน เป้าหมาย > ๖๐% โดยเกณฑ์ประกอบด้วย การวินิจฉัยถูกต้องตามมาตรฐานการรักษาผู้ป่วยต้องได้รับการตรวจ Spirometry มีการติดตามการรักษา เช่น MMRC Cat score ๖MWT การฉีดวัคซีนไข้หวัดใหญ่ การประเมินการใช้ยาพ่นควบคุมอาการ และการให้คำแนะนำการเลิกสูบบุหรี่ เป็นต้น ผลการดำเนินงาน ภาพรวมของเขตสุขภาพที่ ๘ พบว่า อัตราการมีคลินิกโรคปอดอุดกั้นเรื้อรังครบวงจรและได้มาตรฐาน คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๓๙ ส่วนจังหวัดนครพนมต่ำสุดคือร้อยละ ๔.๑๘ เนื่องจาก spirometer ทั้งจังหวัดมีเพียง ๒ แห่ง (รพ.นครพนม และ รพ.ธาตุพนม) โอกาสที่ผู้ป่วยจะได้รับการตรวจจึงเป็นส่วนน้อยแต่มีความสำคัญ รพ.นครพนม ได้ให้บริการ spirometry วันจันทร์-ศุกร์ รับผู้ป่วยทั้งในเขตเมือง ต่างอำเภอ และจาก สปป.ลาว ด้วย โดยมีเจ้าหน้าที่ประจำห้องตรวจ ๑ คน/วัน ใช้เวลาตรวจประมาณ ๔๕-๖๐ นาที/ราย จำนวนผู้รับบริการมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จากปี ๕๖-๖๐ (จำนวน ๓๕๙, ๓๙๐, ๕๐๘, ๖๓๕ และ ๕๒๔ ราย ตามลำดับ) ส่วนปี ๖๑ (ต.ค.-เม.ย. ๖๑) จำนวน ๒๙๔ ราย การตรวจสมรรถภาพปอดเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ ต้องอาศัยความร่วมมือของผู้รับบริการ ตรวจเพื่อให้ได้ผลตรวจที่ถูกต้อง โดยอาศัยเทคนิคต่างๆ ในการที่ช่วยให้ผู้รับบริการเข้าใจและทำได้ถูกต้อง การตรวจมีโอกาสที่จะเกิดภาวะแทรกซ้อนซึ่งเป็นอันตรายต่อตัวผู้ให้บริการ ผู้รับบริการ และเครื่องตรวจเสียหายได้ เช่น ติดเชื้อวัณโรค หลอดลมตีบทำให้หอบกำเริบขณะตรวจหรือเมื่อกลับไปอยู่ที่บ้าน ไอ เจ็บหน้าอก ภาวะลมรั่วในช่องเยื่อหุ้มปอดปอดบดศีรษะ เวียน มึนงง และหมดสติ ภาวะแทรกซ้อนอันตรายต่างๆ มีโอกาสที่จะเกิด

เพิ่มขึ้นได้ การตรวจอาจมีความล่าช้าหรือต้องยกเลิกการตรวจโดยไม่ได้วางแผน คลินิกโรกระบบทางเดินหายใจ
รพ.นครพนม จึงได้พัฒนารูปแบบการการให้ข้อมูลการเตรียมความพร้อมและการประเมินก่อนตรวจ
สมรรถภาพปอด Spirometry ในผู้ป่วย COPD Asthma และโรกระบบทางเดินหายใจอื่นๆ

๒.วัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้รับบริการตรวจสมรรถภาพปอด spirometry ปลอดภัย ไม่เกิดภาวะแทรกซ้อน ผลการตรวจ
ถูกต้องเชื่อถือได้ตามมาตรฐาน และเพิ่มความพึงพอใจแก่ผู้รับบริการ

๓.วิธีการดำเนินการ

- ๑.เจ้าหน้าที่ตรวจสมรรถภาพปอด spirometry ผ่านการฝึกอบรมและผ่านการประเมินจากสมาคมอุรเวชช์
- ๒.CQI การตรวจ spirometry อย่างปลอดภัย และนำเสนอในงานมหกรรม Patient safety ๒๐๑๗
- ๓.จัดทำแนวปฏิบัติการให้ข้อมูลการเตรียมความพร้อมและการประเมินก่อนตรวจสมรรถภาพปอด
Spirometry โดยถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด ประกอบด้วยขั้นตอน ดังนี้

การเตรียมความพร้อมก่อนตรวจสมรรถภาพปอด spirometry

- แพทย์สั่งตรวจ สมรรถภาพปอด spirometry ตามข้อบ่งชี้ โดย บันทึกคำสั่งตรวจเป็นลายลักษณ์
อักษร CXR-PA , Sputum AFB*๓day ก่อนส่งตรวจฯ หากสงสัย TB
- จนท.ห้องตรวจ spirometry ให้ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับการตรวจ ข้อบ่งชี้ ข้อห้ามภาวะแทรกซ้อน
และขั้นตอนการตรวจ คำแนะนำการเตรียมความพร้อมก่อนตรวจ ประเมินความพร้อมผู้รับบริการตรวจ
(อาการ ความสามารถในการเดินทางมาตรวจตามนัด) บันทึกนัด ให้บัตรนัด (สามารถโทรมาเลื่อนนัดได้หากมี
อาการผิดปกติหรือมีธุระ) และเอกสารการเตรียมความพร้อมก่อนตรวจ

การตรวจสมรรถภาพปอด spirometry

- ประเมินผู้ป่วยก่อนตรวจสมรรถภาพปอดตามแบบประเมิน ให้ความรู้เกี่ยวกับการตรวจ ข้อบ่งชี้ข้อ
ห้ามภาวะแทรกซ้อน และขั้นตอนการตรวจ สาธิต/ชม VDO วิธีการตรวจ
- เตรียมอุปกรณ์ เครื่องมือ ทำการ Calibration เครื่องก่อนตรวจทุกครั้ง หากครั้งถัดไปนานเกิน ๔
ชั่วโมง/ช่วงบ่ายให้ทำการ Calibration ใหม่ และผล Calibration ต้องผ่านเกณฑ์
- ทำการตรวจสมรรถภาพปอดตามขั้นตอน โดยตรวจสอบผลคุณภาพการตรวจผ่านเกณฑ์
acceptabilityและ repeatability และบันทึกผล Spirogram ใน Hosx-p ถูกต้อง ครบถ้วน
- แจ้งผลการตรวจเปรียบเทียบกับ model ความรุนแรงของโรค พร้อมให้คำแนะนำการปฏิบัติตัว และส่ง
พบแพทย์เพื่อวินิจฉัย

โดย

- ๑.ประชาสัมพันธ์แนวปฏิบัติฯ แก่เครือข่าย/รพช.ที่จะส่งผู้ป่วยมารับบริการตรวจ และคืนข้อมูลผลการ
ตรวจ การให้คำปรึกษาทาง line
- ๒.แลกเปลี่ยนและถ่ายทอดเทคนิคการตรวจฯ ในกรณีที่ย่างยากซับซ้อน และปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ
- ๓.ปรับปรุงการบันทึกข้อมูลในโปรแกรม Hosx-p ให้ครบถ้วน สมบูรณ์ วิเคราะห์ผลได้ และจัดเก็บ
เอกสารเป็นระบบ ลดการทำงานซ้ำซ้อน
- ๔.กำกับปฏิบัติตามมาตรฐานและติดตามตัวชี้วัดที่สำคัญ

๔.ผลการดำเนินการ

ตัวชี้วัด	เป้าหมาย	ปี ๕๘ N=๕๐๘	ปี ๕๙ N=๖๓๕	ปี ๖๐ N=๕๒๔	ปี ๖๑ (ต.ค.-เม.ย.) N=๒๙๔
๑. อัตราการเกิดภาวะแทรกซ้อนจาก	<๑%	๑.๓๗%	๐.๖๒%	๐.๖๕%	๐.๓๔%

การตรวจ spirometry		(๗)	(๔)	(๒)	(๑)
๒. อัตราผู้ป่วยที่ไม่ปฏิบัติตามการเตรียมความพร้อมก่อนตรวจ	< ๕ %	๕.๗๐% (๒๙)	๓.๙๓% (๒๕)	๓.๔๓% (๑๘)	๓.๔๐% (๑๐)
๓. อัตราความพึงพอใจของผู้รับบริการ	> ๘๐%	๗๘.๓๕%	๗๘.๔๑%	๘๖.๑๖%	๘๘.๒๐%

๕.อภิปรายผล อัตราการเกิดภาวะแทรกซ้อนจากการตรวจ spirometry มีแนวโน้มลดลง จากการให้ข้อมูลการเตรียมความพร้อมก่อนตรวจ และการปฏิบัติตามแนวทางการประเมินอย่างเคร่งครัด สามารถ detect ผู้ป่วยที่มีความเสี่ยงจะเกิดอันตราย/ภาวะแทรกซ้อนได้ก่อนตรวจ เช่น TB HT รายใหม่ AF และ Hernia เป็นต้น อัตราความพึงพอใจเพิ่มขึ้นจากความเข้าใจในการปฏิบัติตัว ขั้นตอนการตรวจ ความยืดหยุ่นเกี่ยวกับการนัดและสัมพันธภาพที่ดีของผู้ให้และผู้รับบริการ

๖.ความภาคภูมิใจ ผู้รับบริการปลอดภัย ไม่เกิดภาวะแทรกซ้อน สามารถ detect ผู้ป่วยได้ก่อนเกิดอันตราย และได้รับการรักษาที่เหมาะสม จนท.ผ่านการประเมินและได้รับการรับรองจากสมาคมอุรเวชช์ฯ เป็นระยะเวลา ๓ ปี เป็นที่ให้บริการตรวจเพื่อวินิจฉัย ติดตามการรักษาภายในเครือข่ายจังหวัด และได้รับความไว้วางใจในการตรวจคัดกรองโรคคนทำงานที่มีความเสี่ยง รวมทั้งการประเมินความพร้อมในการทำงานจากประเทศเพื่อนบ้าน (สปป.ลาว) ซึ่งช่วยนำรายได้มาสู่โรงพยาบาลเพิ่มขึ้น